

Handläggare: Leif Hagstrand
Tfn: 08-508 03 337

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning

Yttrande över motionen ”En modern kunskapsskola i Stockholm”.
(Remiss från KF/KS kansli Dnr 322-4117/2005)

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden beslutar att som yttrande över motionen lämna detta tjänsteutlåtande.

Jack Kindberg
Stadsdelsdirektör

Cathrine Önnestam
Avdelningschef

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för barn och ungdom i dialog med stadsdelens rektorer och förskolechefer vid möten den 18 och 19 januari. De fackliga organisationerna har getts möjlighet att lämna sina synpunkter vid möte med avdelningens samverkansgrupp den 20 januari 2006.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har till Spånga-Tensta stadsdelsnämnd remitterat motionen ”En modern kunskapsskola i Stockholm” för yttrande senast den 1 mars 2006. Motionen, som undertecknats av Kristina Axén Olin (m), Sten Nordin (m) och Mikael Söderlund (m), har även remitterats till stadsdelsnämnderna i Maria-Gamla stan och Älvsjö samt Utbildningsnämnden.

Motionärerna ger, utifrån sina politiska utgångspunkter, en bild av den svenska skolans utveckling under de senaste decennierna. Kritiska synpunkter framförs mot den skolpolitik som bedrivits under socialdemokratisk ledning och som de menar lett till att svenska elevers kunskaper står sig allt sämre i en internationell jämförelse. Mot denna bakgrund ser motionärerna behov av förändringar och presenterar i femton punkter en ”reformagenda för Stockholms skolväsende”. Reformerna syftar till att skapa det man kallar ”en modern kunskapsskola i Stockholm”.

Förvaltningens förslag

I det följande kommenteras punkt för punkt de delar av motionen som faller inom ramen för stadsdelsnämndens ansvarsområden. De avsnitt som förvaltningen bedömt som inlägg i den partipolitiska debatten har lämnats utan kommentarer. Utifrån punkternas olika ämnesinnehåll har vi valt att gruppera dem under följande rubriker och underrubriker:

- A. Förskola (p. 5)
- B. Grundskola
 - B1. Grundskolans tidiga år och tid i skolan (p. 1,2,3)
 - B2. Särskolan och barn i behov av särskilt stöd (p. 4)
 - B3. Kunskaper, pedagogisk verksamhet, undervisning (p.6,7,11,14)
 - B4. Normer och värden. Arbetsmiljö (p. 8, 9, 10)
- C. Ekonomi och organisation (p. 13, 15)

A. Förskola

Punkt 5: Fler förskollärare och mer pedagogik i förskolan

Stadsdelsförvaltningen delar motionärernas uppfattning att en engagerad personal med hög kompetens är den enskilt viktigaste faktorn för en hög kvalitet i förskolan. Vi arbetar därför aktivt och på olika sätt för att öka andelen förskollärare i stadsdelens förskolor och för att höja kompetensen hos den övriga personalen. Stadsdelen är väl representerad i de angelägna satsningar som gjorts och görs inom ramen för kompetensfonden med bland annat s k bristyrkesutbildning för utbildning till barnskötare och

utbildning av barnskötare till förskollärare samt särskild utbildning för icke utbildad personal. Som exempel kan också nämnas den omfattande fortbildningssatsning kring barns sociala och emotionella lärande som all personal i stadsdelens förskolor deltagit i under de båda senaste åren.

Vi beklagar att möjligheterna till nyrekrytering av förskollärare har minskat på grund av att färre lärarstudenter väljer förskolläraryrket. Problemet har dock uppmärksammats och vissa åtgärder har vidtagits för att ändra på denna situation. Innan sådana åtgärder kan tänkas få effekt kan en höjd förskoleschablon i sig inte garantera att fler förskollärare kan anställas.

Självklart kan ytterligare insatser göras för att ge förskolan en mer pedagogisk inriktning och för att klargöra målen för verksamheten och barnens pedagogiska utveckling. Vi menar dock, utifrån det arbete som bedrivs i stadsdelens förskolor, att de pedagogiska frågorna idag har en framskjuten plats och att mycket av verksamheten bedrivs utifrån en tydlig pedagogisk idé. Vi anser också att tydliga mål för verksamheten idag finns i Läroplan för förskolan och att denna tillsammans med förskoleplanen för Stockholms stad ger en god grund för arbetet.

Vi tycker som motionärerna att de öppna förskolorna spelar en viktig roll för barn som inte är inskrivna i förskoleverksamheten och för hemmavarande föräldrar. Detta bekräftas av våra erfarenheter från verksamheten vid fem öppna förskolor inom vår egen stadsdel.

B. Grundskola

B1. Grundskolans tidiga år och tid i skolan

Punkt 1: Satsning på grundskolans tidigare år

Vi delar de grundläggande tankarna om att stora vinster kan göras genom tidiga insatser i grundskolan och att det främst är elevernas språkutveckling som ska prioriteras. Den föreslagna satsningen för att förbättra läs- och skrivundervisningen i grundskolans tidiga år bör, om den förverkligas, hämta erfarenheter bland annat ifrån det omfattande utvecklingsarbete som bedrivs kring språkutveckling i många av stadens skolor. En särskild tyngdpunkt bör läggas vid att så tidigt som möjligt ge eleverna goda läsvanor.

Vi är tveksamma till att lägga fast en gräns redan vid sju års ålder då alla elever ska kunna läsa. Deras olika förutsättningar kräver att skolan tänker och handlar flexibelt så att varje elev ges den tid den behöver för sin inläring. Vi vill i detta sammanhang understryka vikten av att lärarna har

fungerande redskap för att redan på ett tidigt stadium följa upp elevernas läs- och skrivutveckling liksom deras språkutveckling som helhet. Självklart ska denna information kontinuerligt föras vidare till föräldrarna via utvecklingssamtalen och de individuella utvecklingsplanerna.

Punkt 2: Tidigare skolstart – möjlighet redan vid 5 års ålder

Vi tar här inte ställning till frågan om tidigare skolstart. Vi vill i detta sammanhang peka på det tydliga uppdrag som förskolan idag har, utifrån såväl läroplanen som stadens förskoleplan, när det gäller barnens lärande, liksom att förskoleklassen följer samma läroplan som grundskolan. Vi konstaterar också att verksamheten i dagens förskoleklass har funnit väl fungerande former och är mycket uppskattad av barn och föräldrar. I vår stadsdel, liksom i staden i övrigt, väljer så gott som alla föräldrar att låta sina barn gå i förskoleklassen.

Punkt 3: Flexibel skolstart och tid i skolan

Förvaltningen lämnade under hösten 2003 ett yttrande om flexibel skolstart med anledning av Mikael Söderlunds motion i detta ärende. Vi kvarstår vid de synpunkter som då framfördes och som innebär att vi ställer oss positiva till en försöksverksamhet med flexibel skolstart i Stockholm. Om frågan blir aktuell behöver vi dock mer tid för att kunna ta ställning till detaljerna kring en sådan försöksverksamhet.

B2. Särskolan och barn i behov av särskilt stöd

Punkt 4: Satsning på särskolan och barn i behov av särskilt stöd

Vår uppfattning är att mycket finns att vinna med att särskolan nu har inordnats i den övriga skolverksamheten. Våra egna erfarenheter hittills från berörda skolor i stadsdelen är positiva. Den nya organisationen har bland annat inneburit förbättrade förutsättningar för en inkludering av särskolans elever och för att finna lämpliga skolplaceringar inom dessa elevers närområde. Förvaltningen är därför mycket tveksam till förslaget att ansvaret för särskolan nu skulle återföras från stadsdelsnämnderna till utbildningsnämnden. Innan en sådan ny förändring aktualiseras bör den nya organisationen prövas under en längre period och följas upp genom en noggrant genomförd utvärdering.

Frågan om likvärdighet är central i svensk skola och grunderna när det gäller en likvärdig utbildning för alla slås fast i såväl skollag som läroplaner. I motionen föreslås att en likvärdighetsgaranti införs för att säkerställa att alla barn får en rättvis bedömning. Garantin är tänkt att i synnerhet bevaka intressena för barn i behov av särskilt stöd.

Att ge alla elever en rättvis bedömning så att varje elev får den hjälp den behöver ser vi som en av skolans viktigaste frågor. Vi arbetar därför målmedvetet för att öka personalens kompetens att bedöma elevernas behov och vilken typ av stöd som bör ges. Däremot har vi svårt att se hur skolan ska kunna ge alla elever, utifrån sina olika förutsättningar och behov, en garanti för en likvärdig behandling. Vi menar att en sådan allmän garanti förutsätter ett antal generaliseringar som vi tror inte är möjliga att göra.

B3. Kunskaper, pedagogisk verksamhet, undervisning

Punkt 6: Obligatoriska kunskapskontroller i år 2, 5, 8 och 9
--

Återkommande och gemensamma kunskapskontroller ger skolan nödvändig hjälp när det gäller huvuduppgiften – att alla elever ska uppnå kunskapsmålen. Vi ser därför värdet i fler och tidigare kontrollstationer än de som idag erbjuds genom de nationella proven, men är inte beredda att här ta ställning till några konkreta lösningar. Vi vill dock peka på behovet av bättre redskap och rutiner för uppföljning av elevernas kunskapsutveckling också i andra ämnen än svenska, matematik och engelska. Detta är också något som tydligt framkommer i Skolverkets inspektioner. De individuella utvecklingsplanerna ger lärarna nya möjligheter att hitta former för en kontinuerlig kunskapsuppföljning. Viktigt är också att komma ihåg att flertalet lärare har utvecklat en stor professionell kunskap att på olika sätt bedöma elevernas kunskaper även om det inte sker i gemensamma former.

Om ett extra skolår bedöms vara en hjälp för en elev att uppnå målen bör detta erbjudas som en självklar rättighet, vilket idag också sker inom vår stadsdels skolor.

Ett stort behov finns av fungerande metoder för att mäta elevernas kunskapsutveckling. Förslaget att ge Utbildningsförvaltningen i uppdrag att ta fram sådana metoder ser vi därför som angeläget.

Punkt 7: Krav på skriftliga omdömen och försökskommun med betyg senast från år 5
--

Förslaget om obligatoriska skriftliga omdömen från det att eleverna börjar skolan anser vi bör vila i väntan på en utvärdering av hur de nu obligatoriska individuella utvecklingsplanerna kan fylla detta behov.

Vi anser oss inte ha grund för att nu ta ställning till förslaget om att göra Stockholm till försökskommun med betyg senast från år 5.

Åtgärder för att säkerställa en god bedömaröverensstämmelse ser vi som mycket angelägna. Ett viktigt utvecklingsarbete inom detta område bedrivs idag inom ramen för kompetensfonden. Även skolorna i Spånga-Tensta har som ett högt prioriterat utvecklingsområde att uppnå en mer likvärdig bedömning av elevernas kunskaper och genomför en gemensam fortbildningssatsning med detta syfte.

Punkt 11: Fler profilklasser och stöd till studiemotiverade elever

Vi ställer oss bakom förslagen om att öka möjligheterna att skapa profilklasser med olika inriktningar. I stadsdelen Spånga-Tensta har vi mycket positiva erfarenheter av arbetet med profilklasser inom flera olika områden.

Självklart ska skolan ta sitt fulla ansvar också för de elever som snabbt når målen. Flera skolor i vår stadsdel har idag ett fungerande samarbete med gymnasieskolor för att tillgodose behovet av extra stimulans och fördjupade arbetsuppgifter för denna grupp elever. Detta samarbete innebär exempelvis att några av våra elever i grundskolans senare år läser gymnasiets A-kurser i matematik och engelska. Andra exempel är samverkan med universitet och olika högskolor samt det utbyte med gymnasieskolans forskningsprogram som erbjuds stadsdelens grundskoleelever.

Punkt 14: Fler och bättre lärare

Det behövs insatser på bred front för att öka attraktionskraften i läraryrket. Att skapa karriärvägar är ett sätt. En lärarutbildning av hög kvalitet är ett annat. I vilken mån en fristående lärarutbildning i Stockholm skulle bidra till en kvalitetshöjning av denna utbildning anser vi oss inte kunna bedöma. I stället vill vi peka på de möjligheter som kommunen redan idag har att påverka lärarutbildningens kvalitet genom samarbetet med högskolorna kring den verksamhetsförlagda delen av utbildningen.

Att införa en statligt finansierad fortbildningspeng ser vi som ett avsteg från det valda styrsystemet med en mål- och resultatstyrd skolverksamhet. Fortbildningsfrågorna ska inte utgöra något undantag när det gäller rektors ansvar för hur skolans samlade resurser på bästa sätt ska användas för att uppnå de uppsatta målen.

B4. Normer och värden. Arbetsmiljö

Punkt 8: Nolltolerans mot mobbning, våld och droger

Vi delar helt uppfattningen att mobbning, våld och droger aldrig kan och får accepteras i skolan. Ingen möda får därför sparas när det gäller att skapa en trygg arbetsmiljö för elever och personal. Det finns därför all anledning att vi tar till oss olika kunskaper och erfarenheter inom detta område, såsom de forskningsbaserade åtgärdsprogram från Norge och Island som omnämns i motionen. Alla skolor i vår stadsdel har tydligt utformade program mot kränkande behandling och arbetar på ett målmedvetet sätt för att förebygga våld och mobbning. Våra utvärderingar visar ändå på behovet av förbättringar och utgör därför ett prioriterat utvecklingsområde i stadsdelen.

En särskild satsning inom ramen för det drogförebyggande arbetet har under de senaste åren gjorts vid två av stadsdelens skolor inom det s.k. Trestadsprojektet. Denna satsning har också kommit andra skolor i stadsdelen till godo och har nu gjorts till en permanent del i den ordinarie verksamheten.

I likhet med motionärerna tycker vi att alla brott i skolan skall polisanmälas, vilket också gäller som rutin i alla stadsdelens skolor. Vi välkomnar förslaget om en kontaktpolis för varje skola. Tidigare erfarenheter av ett sådant nära samarbete mellan polis och skola är mycket goda.

Punkt 9: Krav på säkrare skolor och nolltolerans mot klotter
--

Förvaltningens synpunkter i dessa frågor finns i huvudsak uttryckta i det svar som hösten 2005 lämnades på Mikael Söderlunds motion om åtgärdsplan för säkrare skolor. Vi förordar bemannade entréer för att bättre kunna kontrollera vilka som går in i skolan men också för att kunna ge besökare i skolan en bättre service. Tre av stadsdelens skolor är ombyggda för att uppnå detta. Däremot vill vi inte ha låsta ytterdörrar, vakter eller bevakningskameror i skolans lokaler under skoltid. Vi menar att sådana åtgärder motverkar möten och dialog och därför kan skapa en ökad otrygghetskänsla. Vi tror inte heller att införande av kodlås hindrar ovälkomna gäster att ta sig in i skolan under dagtid. Däremot kan såväl bevakningskameror som kodlås minska risken för skadegörelse och inbrott under tid när skolverksamhet inte pågår i lokalerna.

Klotter har en mycket negativ inverkan på skolmiljön som helhet. Varje skola bör därför ha en strategi för hur man förebygger denna typ och skadegörelse och hur man snabbt vidtar åtgärder när något har hänt.

Punkt 10: Bekämpa skolket

Det finns flera och starka skäl för skolan att reagera mot elevers skolkande och att arbeta för att förebygga ett sådant beteende. Skolk försvårar elevens möjligheter till goda skolprestationer och leder ofta in i en ond cirkel. Såväl forskning som erfarenhet visar att skolk är nära sammankopplat med en allmän normlöshet och i förlängningen också kriminalitet.

Motionens förslag att föräldrarna omedelbart ska underrättas om att deras barn är frånvarande tycker vi är självklart liksom att skolan kommer överens med föräldrarna om kommunikationssättet. Däremot tror vi inte att en redovisning av skolk i betygen är rätt väg att gå för att söka lösningar på problemet. Andra åtgärder bör vidtas för att också komma åt de bakomliggande orsakerna till skolkandet. Bland de elever som skolkar återfinns många med en besvärlig social situation och med svårigheter att uppnå kunskapsmålen. Att i betyget redovisa olovlig frånvaro riskerar endast att förstärka dessa elevers känsla av misslyckande. I stället behöver skolorna utveckla tydligare och effektivare rutiner för att registrera och följa upp skolk. Mer behöver också göras i det förebyggande arbetet. Här finns bland annat anledning att beakta den internationella forskning som visar att effektiva insatser mot skolk kännetecknas av förstärkt stöd för inläring. En aktuell kunskapsbas inom området finns i en nyligen utkommen rapport från stadens Forsknings- och utvecklingsrapport, (Sundell/El-Khoury/Månsson: ”Elever på vift. Vilka är skolkarna?” FoU-rapport 2005:15).

C. Ekonomi och organisation

Punkt 13: Lika villkor mellan skolor, avskaffa stadsdelsnämnderna och inrätta ett avknopningskansli

Det nya resursfördelningssystem som nu successivt har införts har haft som syfte att så långt möjligt skapa lika villkor mellan skolorna med hänsyn till de stora skillnader i grundförutsättningar som finns mellan olika områden i staden. Men naturligtvis ska också detta nya system utvärderas för att göra klart i vilken mån syftet har uppnåtts.

Förvaltningen avstår från att kommentera motionärernas förslag om en förändrad nämndorganisation, om införandet av ett pengsystem och om inrättandet av ett avknopningskansli.

Punkt 15: Välja skola och barnomsorg via webben

Stora satsningar har gjorts under en följd av år för att ge stadens invånare och personal tillgång till all behövlig information via webben. Vi kan dock konstatera att mycket fortfarande återstår innan uppsatta mål har nåtts. Utan tvekan kan vår stad i det fortsatta utvecklingsarbetet hämta kunskaper och erfarenheter från andra kommuner, såsom exempelvis Göteborg och Nacka. I likhet med motionärerna ser vi gärna en gemensam webbportal för Stockholms stad av den typ som utvecklats i Nacka kommun och som möjliggör för elever och föräldrar att göra sina ansökningar till förskola och grundskola direkt via datorn.

Bilaga

Motionen ”En modern kunskapsskola i Stockholm”,
remiss från KS/KF kansli, Dnr 322-4117/2005.